

מלכים א'

מלכים ב'

מקורות:

1. מלכים א', בעברית קלה אירית אשד, בבית-ספר אלחריזי בתל-אביב.
2. מלכים א' - איילת עורף, בית ספר "איילון", תל-אביב.
3. מלכים א' – חוברת שעובדה על ידי צוות מתי"א חולון.
4. מלכים ונביאים פרקי מקרא - <http://kol-basefer.cet.ac.il/kol%2Dbasefer>

מלכים א'

פרק א'

בפרק זה נלמד על סוף חיי דוד, והכתרת שלמה למלך.

פסוקים א' – י'

דוד זקן, חלש ועייף. יועציו מביאים לו בחורה צעירה - אבישג שתעזור לו לעבור את ימיו האחרונים.

אדוניה - הבן של דוד וחגית יודע כי דוד לא יבחר בו כמלך ולכן מחליט למרוד. אדוניה מכין מרכבה עם סוס ומכריז שהוא יהיה המלך. אחרי אדוניה הלכו יואב שהיה שר הצבא של דוד ואביתר הכהן. צדוק ונתן הנביא ושמעי ועוד גיבורים נוספים של דוד לא הצטרפו אל אדוניה.

אדוניה זובח זבח וקורא לכל אחיו ולכל אנשי יהודה העבדים של המלך אך הוא לא קורא לשלמה ולאנשים שלא הצטרפו אליו.

פסוקים יא' – לא'

נתן הנביא רואה את מרד אדוניה ויודע שרק אם דוד בחייו יכריז על שלמה למלך אפשר יהיה לחסל את מרד אדוניה.

נתן הולך לבת-שבע ואומר לה שהיא חייבת ללכת לדוד ולבקש ממנו למלא את הבטחתו שבנה יהיה המלך אחריו.

בת-שבע הולכת אל דוד ומספרת לו על כל הדברים שאדוניה עשה ומבקשת ממנו להמליך את שלמה מיד.

בזמן שבת שבע מדברת עם דוד מגיע נתן הנביא אל דוד כדי לעזור לה. גם הוא מספר למלך אותם דברים והם משכנעים אותו להמליך את שלמה מיד.

פסוקים לב' – מח'

סדר ההמלכה:

1. דוד קורא מיד לצדוק, נתן ובניהו הכוהנים.
2. דוד מצווה לקחת את שלמה אל נחל הגחון ושם למשוח אותו למלך ע"י הכוהנים.
3. דוד מודיע מפורשות לכל העם כי שלמה הוא המלך היורש הנבחר על ידו. כל העם שומע ולכולם ברורה מהי החלטתו של דוד. העם מקבל את החלטתו בשמחה.

פסוקים מט' – נג'

- באמצע הזבח של אדוניה מגיעים קולות השמחה והידיעה על המלכת שלמה. האנשים שבאו לזבח מבינים כי חייהם בסכנה כי הם מרדו במלך. אדוניה חושש לחייו ובורח.
- אדוניה בורח ומחזיק בקרנות המזבח. (באותה תקופה אדם שעשה מעשה אסור היה יכול לרוץ אל קרנות המזבח ושם אסור היה להרוג אותו.) אדוניה מתחנן בפני שלמה שלא יהרוג אותו.
- שלמה מבטיח לאדוניה שאם הוא לא ינסה לעשות מעשים לא טובים ואם הוא יעזור לו ויתמוך בו לא יקרה לו דבר.

עבודה פרק א'

1. מדוע מורד אדוניה?
2. מה עושה אדוניה כדי שיבינו כי הוא המלך?
3. מדוע מיהרה בת-שבע לדוד?
4. מה עושה דוד כדי שהעם יבין ששלמה הוא המלך?
5. מדוע חושש אדוניה לחייו?
6. מה עושה אדוניה כדי ששלמה לא יהרוג אותו? והאם זה עוזר לו?

התאם את שם החלק לחלק המתאים בפרק.

נתן ובת שבע דואגים ששלמה יהיה המלך

מרד אדוניה

אדוניה חושש לחייו

המלכת שלמה

פרק ב'

פסוקים א'-י'

דוד עומד למות. הוא קורא לשלמה ומצווה עליו לעשות מספר דברים. הוא אומר לו שעליו לעשות זאת כדי לשמור על ממלכתו וכדי שאנשים הרוצים ברעתו לא יצליחו להורידו מהמלכות.

1. עליך לשמור על מצוות ה' וה' יהיה אתך כל ימך. גם הבאים אחריך ימשיכו את מלכות בית דוד אם תשמור על מצוות ה'.

2. עליך להרוג את יואב בן צוריה כי הוא עלול למרוד בך ולהורגך. עליך להרוג אותו כי הוא רצח אנשים חפים מפשע. דוד חושש שיואב היודע דברים רבים עלול אחרי מות דוד להשתמש בידע זה כדי לפעול נגד שלמה.

3. לבני ברזילי הגלעדי תעזור כל חיך כי הם עזרו לי כאשר ברחתי מאבשלום.

4. עליך להרוג את שמעי. אמנם דוד לא הרג אותו בחייו אך הוא חושש שכאשר דוד ימות שמעי שוב ירצה את המלוכה לשבט בנימין שממנו יצא שאול. בני בנימין עדיין לא מסכימים עם העברת המלוכה לדוד.

לאחר דברים אלו דוד מת.

פסוקים יא' – כה'

אדוניה לא מסכים עם המלכת שלמה.
אדוניה הולך אל בת-שבע ומנסה להעמיד פני תמים. הוא מבקש ממנה לדבר עם שלמה שייתן לו להתחתן עם אבישג השונמית. בת-שבע לא חושדת בדבר ושואלת את שלמה האם הוא מסכים שאדוניה יתחתן עם אבישג.
שלמה המתגלה כאן בחכמתו כועס על אמו בת-שבע כי הוא מבין את הכוונות הלא תמימות של אדוניה. שלמה מבין שאדוניה רוצה את פילגש אביו כדי שיהיו לו זכויות על המלוכה. (בימים ההם אדם שלקח לו את פילגש המלך נחשב ליורש.
כך היה עם אבשלום וכך ניסה לעשות גם יואב).
שלמה שולח את בניהו להרוג את אדוניה.

פסוקים כו' – לה'

שלמה קורא לאביתר הכהן ומפטר אותו מתפקיד הכהן. שלמה מסביר לאביתר כי הוא לא הורג אותו מכיוון שהוא נשא את ארון ה'.
יואב שומע על מות אדוניה ועל פיטורי אביתר והוא חושש לחייו. יואב כמו אדוניה בעבר רץ אל קרנות המזבח כדי להינצל. שלמה נותן לבניהו הוראה להרוג את יואב למרות שהוא אווז בקרנות המזבח.
שלמה ממנה את בניהו לתפקיד ראש הצבא במקום יואב.

פסוקים לו' – מו'

שלמה קורא לשמעאי ואומר לו כי הוא יכול להינצל בתנאי שישב בירושלים ולא יצא ממנה.
שלוש שנים שמעי עומד בהתחייבות ולא יוצא משערי העיר. לאחר שלוש שנים הוא יוצא מהעיר כדי להשיב עליו שני עבדים שברחו. שלמה שומע על כך ומצווה על בניהו להרוג את שמעי.

עבודה פרק ב'

1. מהי צוואתו של דוד?

2. כיצד ממלא שלמה את צוואת דוד?

3. אילו החלטות מחליט שלמה בעצמו ללא דוד?

4. מה ניתן ללמוד מכך על אופיו של שלמה ועל יכולתו להיות מלך?

התאם את שם החלק לחלק המתאים בפרק.

הריגת אדוניה

הריגת שמעי

צוואת דוד

הריגת יואב

פרק ג'

פסוקים א' – ד'

שלמה לוקח לו לאישה את בת פרעה. בנישואים אלו משיג שלמה ידיד ותומך וכך הוא בטוח שהמצרים לא יתקפו אותו. המקום הגדול ביותר בו היו זובחים זבח היה מקום בשם גבעון. שלמה היה זובח בגבעון אלף זבחים בבת אחת דבר המראה שהוא שומר על חוקות ה'.

פסוקים ה' – טו'

באחד הימים בזמן ששלמה היה בגבעון הוא חלם חלום. בחלום הוא מבקש מה' שייתן לו חוכמה. שלמה טוען שהוא נער קטן אשר לא יודע איך צריך לדבר לפני העם.

שלמה זקוק לחוכמה כדי לנהל את הממלכה – לקבוע מי יהיו השרים, היועצים ושרי הצבא. נוסף לכך עליו לנהל את החיים הדתיים של העם. בנוסף עליו לשפוט את העם. כמו כן עליו לנהל את קשרי החוץ, להעשיר ולהאדיר את שמה של ישראל בין העמים היושבים סביב לה. ה' מסכים לתת לו חוכמה בתנאי ששלמה ישמור את מצוותיו וחוקיו.

פסוקים טז' – כח'

שתי נשים מגיעות אל שלמה למשפט. האחת מספרת שהיא ילדה ילד ושלושה ימים אחר כך גם השנייה ילדה ילד. שתיהן היו לבד בבית עם התינוקות. ביום השלישי בלילה מת הילד של השנייה והיא החליפה בין התינוקות באמצע הלילה. אומרת האשה "בבוקר קמתי וראיתי שהילד המת איננו בני." עומדות שתי האמהות מול שלמה וכל אחת אומרת שהילד החי זהו בנה.

שלמה מצווה להביא חרב ומבקש שיחתכו את הילד. האישה שסיפרה מה קרה אומרת: " לא אל תחתכו אותו תנו אותו לאישה שיחיה." השנייה אומרת: " חיתכו אותו וכך לא יהיה לא לי ולא לה. " הבין שלמה מי האם האמיתית ונתן את הילד לאישה שסיפרה לו את שקרה. שמע העם על המשפט והבין ששלמה חכם מאוד וחכמת ה' נמצאת בו ואפשר לסמוך עליו.

פסוקים חשובים

מל"א ג' 12-14

"הנה נתתי לך לב חכם ונבון... וְהֶאֱרַכְתִּי אֶת יְמֶיךָ"

מל"א ג' 28

"חכמת אלהים בקרבו לעשות משפט"

עבודה פרק ג'

1. מה עושה שלמה כדי לרכוש ידידים שלא ילחמו בו?
2. מדוע זקוק שלמה לחוכמה?
3. תאר את משפט שלמה בציור, בשיר או בכל דבר אחר שתבחר.
4. מה ניתן ללמוד מסיפור משפט שלמה?

התאם את שם החלק לחלק המתאים בפרק.

משפט שלמה

שלמה מבסס את שלטונו

שלמה מבקש חוכמה

הסבר במילים שלך את הפסוקים הבאים

מל"א ג' 12-14

"הנה נתתי לך לב חכם ונבון... וְהֶאֱרַכְתִּי אֶת יָמֶיךָ"

מל"א ג' 28

"חכמת אלהים בקרבו לעשות משפט"

פרק ה'

פרשה זו מוקדשת לתיאור בניין בית המקדש ובית המלך.

פסוקים א'-י"ד

שלמה שולט בכל הממלכות מן הנהר (פרת) עד גבול מצרים. ארצות אלו היו מביאות לו מסים. בימים ששלמה שלט יהודה וישראל ישבו בביטחון ללא חשש ממלחמות. שלמה היה עשיר מאוד והיה לו צבא חזק. ה' נתן לשלמה חכמה ושמו של שלמה היה חשוב בכל הארצות מסביבו. אנשים רבים שלא היו שייכים לבני ישראל באו לשמוע את חכמתו של שלמה.

פסוקים י"ד-כ"ו

מלך חירם מזכיר לשלמה את היחסים הטובים שהיו לו עם דוד. שלמה מספר למלך חירם שהוא מעוניין לבנות את בית המקדש. שלמה מבקש ממלך חירם עצי לבנון הטובים לבניית בית המקדש ובתמורה הוא מציע לשלם לו. חירם מסכים בשמחה לכרות עצים ולשלוח אותם דרך הים ובתמורה לקבל משלמה מזון.

פסוקים כ"ז

בחלק זה מתוארים מקצועות האנשים העוסקים בהקמת בית המקדש. שלמה אוסף מסים מבני ישראל על מנת לבנות את בית המקדש. אנשים רבים עובדים בבניית בית המקדש במקצועות שונים.

פסוק חשוב

מל"א ה' 5

"איש תחת גפנו ותחת תאנתו"

עבודה לפרק ה'

התאם את שם החלק לחלק המתאים בפרק.

היחסים הטובים בין מלך חירם לשלמה
תיאור שלטונו של שלמה
תחילת הבנייה

הסבר במילים שלך את הפסוק הבא:

מל"א ה' 5

איש תחת גפנו ותחת תאנתו"

פרק ח'

לאחר שסיימו לבנות את בית המקדש אסף שלמה את זקני ישראל ואת ראשי השבטים וראשי המשפחות. כולם ביחד היו במעמד הכנסת ארון ה' לבית המקדש.

חנוכת המקדש התנהלה כך:

1. העבירו את ארון ה' מעיר דוד אל בית המקדש.
2. הכניסו את הארון אל הדביר (המקום הקדוש ביותר).
3. הקריבו קורבנות לה'.
4. שלמה נושא תפילה.

תפילת שלמה

1. שלמה מזמין את ה' לשכון בבית המקדש. הוא יודע שה' גדול ונסתר מכל עין אך הוא מבקש שהבית סמל את רוח ה'.
2. שלמה מתאר את ההיסטוריה שהביאה אותו לבנות בית לה'. שלמה מתאר את רצונו של דוד אביו לבנות בית לה' ואת החלטת ה' לתת לשלמה לעשות מלאכה זו.
3. שלמה מבקש מה' לשמור על שושלת בית דוד. שלמה מזכיר את הצורך שלו לשמור על חוקות ה' כתנאי להמשך התמיכה של ה' בו.
4. שלמה מציין מקרים בהם אנשים יבוא להתפלל לה' ומבקש מה' לשמוע את תפילתם. פרוט המקרים: ריב בין אנשים, כשהעם מפסיד במלחמה, בצורת ורעב בארץ, גלות העם בארץ נוכריה, מחלות ומגפות, תפילות פרטיות, עזרה לנכרי (שאינו יהודי) הבא להתפלל. שלמה מבקש מה' לסלוח לעם גם אם הוא יחטא.

בניין בית המקדש הוא הדבר החשוב ביותר שעשה שלמה המלך. שלמה הדגיש לפני העם כמה חשוב לשמור את חוקות ה'. העם שמח במשך שבוע בימי חג הסוכות זמן חנוכת המקדש.

שאלות פרק ח'

1. מה היה סדר חנוכת בית המקדש?

2. מתי חנכו את המקדש?

3. מי היו המוזמנים לחנוכת בית המקדש?

4. מהם הדברים העיקריים בתפילת שלמה?

התאם את שם החלק לחלק המתאים בפרק.

תפילת שלמה

חנוכת בית המקדש

פרק י'

פסוקים א'-י"ג

מלכת שבא שמעה על חכמתו של שלמה.
היא מגיעה לירושלים כדי לבחון את חכמתו בליווי אנשים רבים מאוד,
גמלים וזהב.

מלכת שבא שאלה שאלות ושלמה ענה על כולן.
מלכת שבא התרשמה מאוד מחכמתו של שלמה, מארמונו ומהתנהגות
משרתיו.

מלכת שבא אומרת לשלמה שהוא חכם יותר ממה שהיא שמעה.
היא נותנת לו מתנות רבות ויקרות.
שלמה נותן לה בנדיבות מתנות.
מלכת שבא ועבדיה חוזרים לארצם.

פסוקים י"ד-כ"ט

בפסוקים אלו מתואר העושר הרב של שלמה.
לשלמה היה: זהב, בשמים, סוסים ועצים רבים.

שאלות לפרק י'

התאם את שם החלק לחלק המתאים בפרק.

מלכות שלמה

פגישת שלמה עם מלכת שבא

פרק י"א

פסוקים א'-ח'

המלך שלמה אהב נשים נוכריות: מצריות, מואביות, עמניות ועוד נשים שאינן שייכות לעם ישראל. כאשר שלמה הזדקן הנשים השפיעו עליו להאמין באלוהים אחרים. בניגוד לדוד אביו שהאמין בה' כל חייו, שלמה האמין בעשתורת ובאלילים שונים. שלמה בנה במות מזבח לאלילים.

פסוקים ט'-י"ד

ה' כועס על שלמה ואומר לו שהוא מתכוון לקרוע את הממלכה ממנו. ה' מסביר לשלמה שהוא לא יעשה זאת לשלמה אלא לצאצאיו (לבנים ולבנים שלהם). ה' עושה זאת כי הוא חושב על דוד המלך אביו של שלמה שהיה נאמן לו כל השנים. ה' מסביר לשלמה ששבת אחד יישאר לבנו למלוך עליו וגם זאת בזכות דוד ובזכות העיר ירושלים שזו העיר החשובה ביותר לה'.

פסוקים י"ד-כ"ג

ה' שלח אויב לשלמה את הדד מזרע מלך אדום. דוד כבש את אדום והדד הצעיר ברח למצרים. במצרים הדד מצא חן בעיני פרעה והדד התחתן עם האחות של מלכת מצרים. כאשר שמע הדד שדוד ויואב מתו הוא ביקש מפרעה לחזור לאדום ולקבל אותה בחזרה.

פסוקים כ"ג-כ"ה

לאחר שדוד הכה את מלך צובה רזון ברח. רזון קיבץ אליו אנשים והם מלכו בדמשק. כל זמן מלכות שלמה הם היו אויבים של שלמה.

פסוקים כ"ו-ל"ט

ירבעם משבט אפרים מצא חן בעיני שלמה.

כאשר שלמה בנה בעיר דוד הוא מינה את ירבעם להיות אחראי על הבנייה. יום אחד כאשר ירבעם יצא מירושלים הוא פגש את אחיה השלוני שהיה נביא. אחיה קרע את שמלתו לשניים עשר חלקים (סמל לשניים עשר השבטים). אחיה אמר לירבעם קח לך עשרה חלקים כי ה' אמר: אני קורא את הממלכה מיד שלמה ונתתי לך עשרה שבטים. שבת אחד (הכוונה לשני השבטים יהודה ושמעון שהתאחדו לשבת אחד) אותם אשאיר ביד צאצא של דוד. ה' מוסיף אני עושה זאת כי שלמה עזב אותי והחל להאמין באלילים. אני משאיר שבת אחד כי דוד שמר על המצוות והחוקים. אני בוחר בך (ירבעם) למלוך על ישראל. אם תשמור על המצוות והחוקים אהיה אתך ואשאיר את המלוכה בידי צאצאך.

פסוקים מ'-מ"ג

כאשר שלמה שומע זאת הוא רוצה להרוג את ירבעם.
ירבעם בורח למצרים.
שלמה מלך ארבעים שנה ולאחר מותו מלך רחבעם בנו.

שאלות לפרק י"א

התאם את שם החלק לחלק המתאים בפרק.

דברי ה' לשלמה

רזון בן אלידע אויב של שלמה

שלמה רוצה לנקום

שלמה מאמין באלילים

הבטחת המלכות לירבעם

הדד האדומי אויב של שלמה

פרק י"ב

לאחר מות שלמה, הומלך רחבעם בנו של שלמה בירושלים על שבט יהודה וחצי שבט בנימין. רחבעם מגיע לשכם כדי שגם יתר השבטים ימליכו אותו עליהם. קבוצה מהעם בראשות ירבעם נפגשה אתו הם אמרו שהם מוכנים להמליך אותו בתנאי שיוריד את עול המסים הכבד שהטיל עליהם שלמה.

רחבעם ביקש מהם זמן למחשבה והלך להתייעץ עם הזקנים יועצי שלמה. הם יעצו לו לקבל את דרישת העם עכשיו ומאוחר יותר יוכל להעלות שוב את המסים. הם הוסיפו שאם יוותר להם עכשיו הם יהיו נאמנים לו. רחבעם לא הסתפק בכך והלך להתייעץ עם חבריו מילדות והם יעצו לו להכביד את עול המסים כדי שהעם יידע מי הוא השליט ושהוא חזק יותר מאביו. הם אמרו שמי שנותנים לו אצבע רוצה אחר כך את כל היד. רחבעם מקבל את עצת חבריו ובני ישראל מורדים בו וממליכים עליהם את ירבעם.

שאלות פרק י"ב

1. מה בקשו נציגי העם מרחבעם?

2. רחבעם הלך להתייעץ, אלו תשובות קיבל?

3. לפניכם רשימת נימוקים שיכולים להתאים לזקנים או לצעירים
רשמו למי מתאים כל נימוק.

הצעירים	הזקנים	
_____	_____	א. אם תוותר יחשבו שאתה חלש
_____	_____	ב. העם התעיף מהמסים הכבדים
_____	_____	ג. חייבים לוותר לו עכשיו.
_____	_____	ד. יותר מאוחר תוכל לדרוש יותר.
_____	_____	ה. אם תוותר היום יהיו נאמנים לך מחר.
_____	_____	ו. אל תמתח יותר מדי את החבל.
_____	_____	ז. אסור לתת לעם להרים את הראש.
_____	_____	ח. מי שנותנים לו אצבע רוצה את כל היד.
_____	_____	ט. ויתור נתפס בעיני העם כחולשה.

פרק י"ז

פסוק 1: פתיחה – הכרזה על הבצורת

אליהו הנביא, אמר אל אחאב: אני נשבע לך בשם ה' שאני משרתו, שלא ירד גשם ולא יהיה טל בשנים הבאות, אלא רק כאשר ה' יצווה.

פסוקים 2 - 7: אליהו מסתתר בנחל פְּרִית

אז ה' אמר לאליהו: לך מכאן ופְּנֵה לכיוון מזרח והסתתר בנחל פְּרִית, הזורם אל נהר הירדן. מן הנחל תשתה מים, ואני ציוויתי על העורבים לדאוג לך לאוכל. אליהו עשה כדברי ה', הלך וישב בנחל פְּרִית, הזורם אל הירדן. העורבים הביאו לו לחם ובשר בבקר ולחם ובשר בערב, ומן הנחל שתה מים.

אחרי שנה התייבש הנחל (שממנו שתה אליהו), כי לא ירד גשם.

פסוקים 8-12: אליהו והאלמנה מצרפת

ה' מצווה עליו לפנות לעיר צרפת שבצידון, שם יפגוש אישה אלמנה שתעזור לו.

אליהו פוגש באלמנה ומחליט להעמידה במבחן:

1. תחילה מבקש שתיתן לו מים – בודק את יכולת הנתינה שלה ונדיבותה.
2. בהמשך, מבקש ממנה את פיסת הלחם האחרונה. הוא מבקש שתיתן לו לאכול קודם ורק לאחר שיסיים, לתת לה ולבנה לאכול – דבר המנוגד לטבע האנושי היות ואדם תמיד ידאג קודם לילדיו ולעצמו ורק לאחר מכן, לזר. האלמנה מקיימת את דבריו ובתמורה מקבלת מה' ברכת שפע בקמח ובשמן עד לסיום הבצורת.

פסוקים 17-24: נס בן האלמנה

בן האלמנה חולה במחלה קשה ובסוף מת. האלמנה מאשימה את אליהו במות בנה בטענה כי החיים ליד צדיק כמוהו מבליטים את חטאיה והיא רואה במות בנה עונש על מעשיה, כלומר, ה' מעניש את בנה בתמורה לחטאיה.

אליהו לוקח אתה הילד המת מאמו ומשכיב אותו על המיטה שבעליית הגג.

אליהו פונה אל ה' פעמיים : בפעם הראשונה אליהו "עסוק בעצמו" ולפנייה שלו יש אופי של תלונה ומחאה על מצבו שלו, (הוא מתייסר עקב תפקידו כנביא).

בפעם השנייה פונה אליהו את ה' ומתמקד בילד בלבד, בכאב של אמו האלמנה. אליהו מבקש מה' שיבדיל בינה לבין האחרים היות והיא מכלכלת אותו ועוזרת לו להתקיים, כלומר אליהו מבקש את ה' שיעזור לו להשיב טובה לאלמנה, על עזרתה. ה' נענה לבקשתו של אליהו (פסוק 21) ומחייה אותו ומחזיר אותו לאמו.

שאלות פרק י"ז

1. מהי נבואת אליהו אל אחאב?
2. מה ציווה ה' על אליהו הנביא?
3. מה קרה אחרי שאליהו שהה שנה בנחל כרית?
4. בפסוקים 8 – 12 מה מצווה ה' על אליהו?
5. כיצד מעמיד אליהו את האלמנה במבחן?
6. כיצד גומל ה' על כל שהאלמנה הקשיבה לבבקשת אליהו?
7. למה האלמנה חושבת שבנה חולה?
8. כיצד גורם אליהו לבנה להבריא?
9. למה היה צריך אליהו לפנות לה' פעמיים?

פרק י"ח

פס' 1 - 20

לאחר ירבעם מלכו על ישראל מלכים רבים ממשפחות שונות, ביהודה נשארו כל המלכים ממשפחת דוד. אחאב מלך על ישראל והוא התחתן עם אזבל בת מלך צידון. בימי אחאב ואיזבל היה לעבודת הבעל מעמד גבוה ונביאי ה' שהתנגדו לפולחן זה נידונו למוות. עובדיה שהיה עוזרו של אחאב לא הסכים למעשיהם של אחאב ואיזבל והחביא מאה נביאי ה' בתוך מערה. באותו זמן הייתה שנת בצורת ואחאב ביקש את עזרתו של עובדיה במציאת אוכל לבהמות. בדרך פוגש עובדיה את אליהו הנביא. אליהו מבקש ממנו להפגיש אותו עם אחאב. עובדיה פוחד שאליהו יעלם בזמן שהוא יארגן את המפגש ואז הוא יענש אך אליהו מבטיח לו שאין לו צורך לדאוג. כשפגש אליהו את אחאב הוא נוזף בו על מעשיו ומצווה עליו לאסוף את כל נביאי הבעל על הר הכרמל.

פס' 20 - 46

אליהו, נביאי הבעל ובני ישראל נאספו על הר הכרמל, שם הראה אליהו כי ה' ולא הבעל הוא האלוהים. אליהו מבקש שיתנו לו שני פרים את הפרים הוא שוחט ושם אותם על ערמה של זרדים, כל אחד מהנביאים יקרא לאלוהיו שידליק את האש, האש תהיה סימן מי הוא האלוהים האמיתי. אליהו נותן לנביאי הבעל להיות הראשונים, הם מתפללים אל הבעל שידליק אש אבל שום דבר לא קורה, אליהו מלגלג עליהם ואומר להם לקרוא חזק יותר כי אולי הבעל ישן ולכן לא שמע אותם. לאחר שנביאי הבעל התייאשו לוקח אליהו 12 אבנים כמספר שבטי ישראל ומסדר אותם סביב המדורה שלו, הוא שופך על הזרדים הרבה מים ומתפלל לה'. פתאום ירדה אש מהשמים ושרפה את העצים והאבנים.

כל העם נבהל מאוד והבין מי הוא האלוהים האמיתי.
אליהו מצווה עליהם לתפוס את נביאי הבעל להביא אותם לנחל הקישון
ושם הרג את כולם.
לאחר כל הדברים האלה אליהו אומר לאחאב שבקרוב תיגמר הבצורת
וירד גשם אחאב מסתכל לשמים ולא רואה עננים. אך לאחר מספר דקות
מתחיל לרדת מבול גדול על הארץ.

שאלות פרק י"ח

1. במי האמינו בני ישראל בימי אחאב?
2. מה עשה עובדיה ומדוע?
3. מה מבקש אליהו מעובדיה?
4. מדוע חושש עובדיה?
5. מה אומר אליהו לאחאב?
6. לשם מה אוסף אליהו את נביאי הבעל והעם על הר הכרמל?
7. מה מכין אליהו?
8. מה כל אחד מהנביאים היה צריך לעשות?
9. מדוע לגלג אליהו על נביאי הבעל?
10. מה עשה אליהו כשהגיע תורו להתפלל לה'?
11. מה קרה לאחר שאליהו התפלל לה'?
12. איזה נס נוסף קרה?

פרק י"ט

איזבל שמעה על מעשיו של אליהו והיא מאיימת להורגו. אליהו בורח
למדבר מתיישב תחת שיח רותם ומבקש למות.
מלאך ה' מכריח אותו לאכול ולאחר מכן מראה לו מערה בה הוא יוכל
להתחבא.
אליהו מספר למלאך שהוא בורח מפני איזבל שכועסת עליו בגלל שהרג
את נביאי הבעל.
מלאך ה' מראה לאליהו חזיון ובו הוא רואה רוח חזקה ואחריה רעש גדול
ואש ולאחר הכל דממה.
ה' רצה להראות לאליהו שהמעשה שעשה לא היה לפי רצונו כי הוא נעשה
ברעש וה' מעדיף דרכי נועם ורחמים.
כשהבין אליהו שהוא שמע את קול ה' הוא כיסה את פניו.

שאלות פרק י"ט

1. מה הייתה תגובתה של איזבל למעשיו של אליהו?

2. מה עושה אליהו?

3. כיצד דואג מלאך ה' לאליהו?

4. איזה חיזיון ראה אליהו?

5. מה היתה מטרת החיזיון?

פרק כ"א

פסוקים 1-7, כרם נבות.

אחאב רצה את הכרם של נבות היזרעאלי, בכדי להפוך את הכרם לגינת ירק. בתמורה, הציע אחאב לנבות כי ייתן לו כרם אחר או את שווי הכרם, בכסף. נבות סרב להצעה היות וזוהי כרם שהועברה לו על ידי אבותיו – כלומר, לפי חוקי המקרא, חייב אדם להיות נאמן לנחלת אבותיו, זוהי מחויבות דתית.

אחאב חוזר להיכלו עצבני. הוא אינו אוכל ואשתו, המבחינה בכך שמצב רוחו אינו טוב, פונה אליו ושואלת אותו מה קרה.

אחאב סיפר לה על נבות היזרעאלי. אמרה לו איזבל אשתו: כך אתה חושב שמתנהג מלך? קום, תאכל ותרגיש טוב, כי אני אתן לך את כרם נבות היזרעאלי.

פסוקים 8-16, משפט עוול לנבות

איזבל כתבה מכתבים בשמו של אחאב, חתמה את המכתבים בחותמת המלך, ושלחה אותם אל הזקנים ואל הפקידים הגבוהים שגרים בעיר יזרעאל, שבה גר נבות.

במכתבים כתבה איזבל: הִכְרִיזוּ עַל יוֹם צוֹם וְקָרְאוּ לַנְבוֹת לַשַּׁבָּת בְּרֹאשׁ מִתְאַסְפִּים לְרֹגֶל הַצּוֹם.

ואיזבל המשיכה בהוראות: הושיבו מול נבות שני אנשים רשעים, בני בליעל, שיעידו נגדו ויאמרו: אתה קיללת את שם אלוהים ואת המלך! ואז תוציאו את נבות אל מחוץ לעיר ותסקלו אותו באבנים – עד שְׁיָמוּת . אנשי העיר, נכבדי יזרעאל, המושלים בעיר יזרעאל, מילאו את הוראותיה של איזבל – כמו שהיה כתוב במכתבים ששלחה אליהם.

כאשר שמעה איזבל כי נבות נסקל ומת, אמרה לאחאב: קום וקח לעצמך את כרם נבות היזרעאלי, שסירב לתת לך אותו בכסף. כי נבות כבר איננו חי, כי אם מת.

כששמע אחאב שנבות מת, קם מיד ללכת אל כרמו של נבות כדי לקחת אותו לעצמו כירושה.

פסוקים 17-26: אליהו מנבא לאחאב עונש על רצח נבות

אמר ה' לאליהו הַתְּשֻׁבִי: קום, רֵד לקראת אחאב מלך ישראל .
וכך תדבר אליו: זאת אמר ה': הרצחת וגם ירשת? (האם אתה חושב
שתוכל גם לרצוח וגם לרשת את הרכוש של הנרצח?).
ה' יביא עליך אסון וישמיד אותך ואת כל מי שיבוא אחריך, ולא יישאר
למשפחת אחאב אף גבר שיכול להיות יורש השלטון (מבית אחאב)
בישראל .

פסוקים 27-29: אחאב חוזר בתשובה והעונש נדחה לימי בנו

כאשר שמע אחאב את הדברים הקשים שאמר לו אליהו, הוא קרע את
בגדיו, שָׁם שק על גופו לאות אבל, צם ושכב לְבוּשׁ בַשֵּׁק, והלך בהכנעה
לפני ה'.

אז אמר ה' אל אליהו התשבי:

האם ראית שאחאב הכיר בחטאו לְפָנַי?

ומפני שנכנע לְפָנַי – לא אביא את העונש בימיו, אלא רק בימי בנו אביא
את האסון על ביתו .

שאלות פרק כ"א

1. מה הציע אחאב לנבות?
2. למה סרב נבות להצעתו של אחאב?
3. מה כתבה איזבל במכתבים ששלחה?
4. מה היתה מטרתה של איזבל?
5. מה רצה אחאב לעשות כששמע שנבות מת?
6. איזה אסון מביא ה' על אחאב?
7. למה מביא ה' את האסון על אחאב?
8. מה עושה אחאב ששומע על האסון?
9. מתי יביא ה' את האסון ולמה?

מלכים ב'

פרק ב'

פסוקים 6-1: אלישע ואליהו הולכים יחד

אלישע הולך אחרי אליהו לבית-אל וליריחו.
בשני המקומות בני הנביאים נגשים אל אלישע ואומרים לו: האם אתה יודע שהיום ה' ייקח את אדונך?
בשני המקרים ענה להם אלישע: גם אני יודע, אבל שְׁתָּקוּ .
אלישע הולך אחרי אליהו גם לירדן.

פסוקים 8-7: אליהו חוצה את מי הירדן

חמישים איש מבני הנביאים הלכו ועמדו מולם מרחוק. אליהו לקח את האדרת שלו, גלגל אותה והכה בה במי הירדן. והמים נחלקו לשני חלקים והם עברו ביבשה, במקום היבש, אל צדו השני של הירדן .

פסוקים 10-9: אלישע מבקש בקשה מאליהו

אליהו שואל את אלישע איזה בקשה הוא רוצה לפני שהוא עוזב אותו.
אלישע מבקש מרוח הנבואה פי שנים מאשר לכל שאר הנביאים .
אליהו: אומר לו שאם יראה אותו כאשר ילך ממנו – זה הסימן שבבקשתו תתמלא.
ואם לא יראה – לא תתמלא בקשתו .

פסוקים 12-11: אליהו עולה בסערה לשמים

כאשר הלכו ודיברו ביניהם, הופיעו מרכבת אש וסוסי אש – והפרידו בין שניהם, ואליהו עלה בסערה לשמים .

פסוקים 13-15: רוח הנבואה והכוחות של אליהו עוברים לאלישע

אלישע לקח את האדרת של אליהו שנפלה מעליו והכה בה את המים ואמר: היכן ה' אלוהי אליהו! גם הוא, כמו אליהו, הכה את המים באדרת – והמים נחלקו לשני חלקים, ואלישע עבר ביניהם. ראו אותו בני הנביאים שעמדו ממול ביריחו ואמרו: רוח הנבואה של אליהו נמצאת אצל אלישע. הם באו לקראתו והשתחוו לו ארצה.

פסוקים 16-18: בני הנביאים מחפשים את אליהו ולא מוצאים

בני הנביאים מבקשים לאלישע ללכת לחפש את אליהו. אך אליהו לא מסכים. אחרי שכנועים הוא מסכים. הם מחפשים שלושה ימים אך לא מוצאים אותו.

פסוקים 19-22: אלישע עושה נס ביריחו

אנשי העיר יריחו פנו אל אלישע ואמרו לו: המים בעיר הזו רעים ולכן תושבים רבים מתים בה. אלישע מבקש מהם להביא לו כלי חדש ולשים בו מלח. התושבים מביאים לו. אלישע יצא אל מעיין המים ופיזר שם מלח ואמר: כך אמר ה': אני מְרַפָּא את המים האלה, לא יהיה מהם עוד מְוֹת וְשָׂכוֹל. המים נרפאו, הפכו למים טובים, עד היום הזה, כמו שאלישע הבטיח.

שאלות פרק ב'

1. לאן הולך אלישע אחרי אליהו?
2. מה רצו בני הנביאים לומר לאלשיע?
3. מה היתה בקשתו של אלישע?
4. כיצד "הלך" אליהו ?
5. כיצד יודעים בני הנביאים שרוח הנבואה נמצאת אצל אלישע?
6. כיצד ריפא אלישע את המים של עיר יריחו?

פרק י"ז

פסוקים 1-3: מלכות הושע בן אלה

בזמן שאחזו מלך ביהודה 12 שנים, עלה למלוך במלכות ישראל, הושע בן אלה, והוא מלך תשע שנים .

הושע עשה את הרע בעיני ה', אבל לא היה גרוע כמו מלכי ישראל שהיו לפניו.

שְׁלַמְנָאֶסֶר מֶלֶךְ אֲשׁוּר כבש את ארצו של הושע בן אלה. הושע אומנם שלט בארצו, אך היה חייב לשלם מס למלך אשור .

פסוקים 4-6: מרד הושע וגלות שומרון

מלך אשור גילה שהושע מתכנן נגדו מרד. הושע שלח שליחים אל סוא מלך מצרים (כנראה כדי לכרות אתו ברית), ולא שילם את המס למלך אשור כפי שנהג לעשות בכל שנה. מלך אשור עצר את הושע, ואסר אותו בבית הכלא.

מלך אשור עלה לכבוש את כל הארץ, תקף את העיר שומרון ושם עליה מצור שלוש שנים.

בשנה התשיעית למלכות הושע כבש מלך אשור את שומרון, והגלה את ישראל לארץ אשור.

פסוקים 7-12: חטאי ישראל

כל זה קרה בגלל חטאים של בני ישראל לה'. בני ישראל עבדו את האלילים שה' אמר להם: לא תעשו את הדבר הזה .

פסוקים 13-18: ישראל מפירים את דברי הנביאים ואת חוקי התורה

אלוהים הזהיר את אנשי יהודה וישראל על ידי שליחיו הנביאים.

אבל העם לא הקשיב והקשה את עורפו (התעקש לא לשמוע).

הם נהגו כפי שנהגו העמים שסביבם, למרות שה' ציוה לא לנהוג כמותם .

הם עזבו את כל מצוות ה' אלוהיהם, ועשו להם פסל, שני (פסלים של) עֲגָלִים, ועשו להם אשרה, והשתחוו לכל צבא השמים, לשמש, לירח ולכוכבים, ואף עבדו את הבעל .
את בניהם ואת בנותיהם העבירו באש, כמנהג העמים האחרים, עשו מעשי קסמים וניחוש, התמכרו לעשות הרע בעיני ה' – וגרמו לכעסו הרב .
אלוהים כעס מאוד על ישראל והרחיק אותם מעל פניו, שלח אותם לְגִלוּת.

פסוק 19: חטאי יהודה

גם שבט יהודה לא שמר את מצוות ה', וגם הם הלכו בעקבות המנהגים האליליים של שבטי ישראל .

פסוקים 20-23: חטאי ירבעם עד גלות שומרון

ה' מאס בכל עם ישראל, גרם להם סבל, ונתן אותם בידי אויבים, עד שהשליך אותם מפניו, גירש אותם מן הארץ .

שאלות פרק י"ז

1. האם הושע האמין בה'?
2. מה היה העונש של הושע מה'?
3. מה גילה מלך אשור?
4. איזה עונש נתן מלך אשור להושע?
5. מה עשה מלך אשור לאחר שהצליח לכבוש את שומרון?
6. במה הזהיר ה' את אנשי יהודה וישראל?
7. האם אנשי יהודה וישראל הקשיבו להזהרת ה'?

פרק י"ח

פסוקים 8-1: המלך חזקיה ומעשיו הטובים

כאשר הושע בן אלה מלך על ישראל, מֶלֶךְ ביהודה חזקיה בן אחז מלך יהודה. הוא היה בן 25 כשהחל למלוך, ו-29 שנים מֶלֶךְ בירושלים. חזקיהו עשה את הישר בעיני ה', כמו שעשה דויד – אבי השושלת שלו. חזקיהו הסיר את הבמות, שנהגו לעבוד בהן את ה', שבר את המצבות ואת הָאֲשֵׁרָה – העצים המקודשים שהיו ליד המזבחות. הוא דבק בה', לא סטה מדרך ה', ושמר את כל המצוות אשר ציווה ה' על משה.

ה' היה אתו, והוא הצליח בכל מעשיו. חזקיהו מרד במלך אשור והפסיק לשלם לו מסים. חזקיהו כבש ערים רבות כי הוא האמין בה' ולכן ה' עזר לו במלחמותיו.

פסוקים 13-16: כיבוש ערי יהודה הבצורות

מלך אשור כבש את ערי יהודה משום שחזקיה לא שילם לו מס. על מנת לשלם לו את המס לקח זהב מבית המקדש.

פסוקים 17-25: משלחת מלך אשור

מלך אשור לא מסתפק במס הכבד שקיבל ושלח משלחת של 3 שרים בליווי צבא כדי לשכנע את חזקיהו ותושבי ירושלים והיכנע לאשור כדי שהוא יוכל להגלות אותם ללא שפיכות דמים. חזקיהו שולח אף הוא 3 משריו הבכירים ואינו יוצא אל נציגי אשור. השרים חזרו לחזקיהו לספר לו מה שליחי מלך אשור אמרו.

שאלות פרק י"ח'

1. מי מלך ביהודה?
2. האם מלך יהודה עשה הטוב בעיני ה'?
3. כיצד ה' הראה שהוא שמח שמלך יהודה מאמין בו?
4. האם מלך אשור שמח שחזקיהו לא שילם לו מס, אם לא מה עשה?
5. כיצד חזקיהו שילם למלך אשור את המס?
6. כיצד ניסה מלך אשור לשכנע את חזקיהו להיכנע לו?

פרק י"ט

פסוקים 5-1: חזקיהו מבקש מישעיהו שיתפלל על תושבי ירושלים

כשהמלך חזקיהו שמע את דברי השרים – הוא קרע את בגדיו, התעטף בַּשֵּׁק לְאוֹת אֵבֶל, ובא לבית המקדש .
חזקיהו שלח את אליקים, השר הממונה על בית המלך, ואת שֶׁבְנָא הסופר ואת הכוהנים הזקנים, כולם עטופים בשקים, אל הנביא ישעיהו בן אמוץ.

פסוקים 7-6: ישעיהו מנבא שמלך אשור יחזור לארצו ושם ייהרג

אמר להם ישעיהו: כך תגידו לאדונכם, למלך, כך אמר ה':
אל תפחד מפני הדברים ששמעת, שמשרתיו של מלך אשור קיללו את ה'.
אני מכניס בו (במלך אשור) רוח של פחד, והוא ישמע שמועה קשה ויחזור לארצו. ובארצו הוא יירצח בחרב של רוצחים .

פסוקים 13-8: מלך אשור דורש מחזקיהו להיכנע

מלך אשור שלח שוב שליחים אל חזקיהו ואמר להם :
כך תגידו לחזקיהו מלך יהודה: שאלוהיך, שאתה בוטח בו, לא יעזור לך .
אתה הרי שמעת מה שעשו מלכי אשור כשהשמידו את כל הארצות, ואתה חושב שאתה תינצל?

פסוקים 14-19: חזקיהו מתפלל לה'

חזקיהו לקח את המכתב שהביאו השליחים של מלך אשור וקרא אותו. הוא עלה לבית המקדש, ופרש את המכתב של מלך אשור לפני ה'. חזקיהו התפלל לה' ואמר: ה' אלוהי ישראל, אתה הוא האלוהים היחיד בכל העולם. אתה בראת את השמים ואת הארץ. ועכשיו, ה' אלוהינו, הצילנו ממלך אשור. אז יידעו ויכירו כל הממלכות שבעולם, שאתה ה' הוא האלוהים היחיד.

פסוקים 20-34: ישעיהו מנבא שירושלים תינצל

ישעיהו בן אמוץ שלח להודיע לחזקיהו: כך אמר ה' אלוהי ישראל: שמעתי מה שהתפללת אלי בעניין מלך אשור. ישעיהו אומר שה' יעזור לו. את מלך אשור יחזיר למקום ממנו הוא בא וכך הוא לא יוכל לתקוף אותך. ולחזקיהו הוא נותן אות (סימן) לכך שדברי ה' יתקיימו. בשנתיים הבאות יהיה מעט תבואה אך בשנה השלישית הם יזרעו ויקצרו, יטעו כרמים ויזכו לאכול את פירותיהם. ה' אומר: ואני אגן על העיר הזאת, על ירושלים, ואציל אותה, למען עצמי ולמען דויד עבדי הנאמן.

פסוקים 35-37: מלאך ה' מכה במחנה מלך אשור

בלילה ההוא יצא מלאך ה' והכה במגיפה 185 אלף איש במחנה אשור, וכשהאנשים קמו בבוקר, הם ראו שהנה כולם גופות מתות. אז נסע מלך אשור וחזר לארצו.

שאלות פרק י"ט'

1. מה עושה המלך חזקיהו כשהוא שומע את דבריו של מלך אשור?
2. כיצד מרגיע ישעיהו את המלך חזקיהו?
3. מה אומר חזקיהו בתפילתו לה'?
4. איזה סימן נותן ה' לחזקיהו ששמע את דבריו?
5. מדוע חזר מלך אשור לארצו?

פרק כ"א

פסוקים 9-1: חטאי מנשה

מנשה היה בן 12 כאשר הִקְתִּירוּ אותו למלך. הוא מָלַךְ 55 שנה בירושלים. מנשה עשה את הָרַע בעיני ה' ועבד אלילים כמו הגויים שה' קָבַשׁ את ארצותיהם בשביל בני ישראל.

פסוקים 10-15: נבואות הפורענות שה' שולח ביד הנביאים

ה' שלח את עבדיו הנביאים להגיד לעם: בגלל החטאים של המלך מנשה ושל העם כולו, תבוא עליכם רעה גדולה. ה' יבדוק את מעשי ירושלים בדיקה קפדנית של יושר. ה' יעזוב את שארית עמו, את יהודה, וייתן אותם בידי אויביהם – והאויבים יבזזו את רכושם ויעשו בהם כרצונם. הם ייענשו מפני שעשו את הרע בעיני ה'.

פסוקים 16-18: סוף ימי מנשה

נוסף על כל החטאים שהוזכרו, שפך מנשה דם נקי לרוב, הרג אנשים רבים שלא עשו כל רע, עד שכל ירושלים נמלאה בדם אנשים חֲפִים מפשע מנשה מת ובמקומו מָלַךְ בנו אָמֹן.

פסוקים 19-22: מלכות אָמֹן

אָמֹן היה בן 22 כשהוכתר למלך, והוא מָלַךְ שנתיים בירושלים. אָמֹן עשה את הרע בעיני ה', כמו שעשה מנשה אביו. הוא הלך בכל הדרכים הרעות שבהן הלך אביו, עבד את האלילים שעבד אביו והשתחוה להם. אָמֹן עזב את ה' אלוהי אבותיו ולא הלך בדרך ה'.

פסוקים 23-26: ההתנקשות באָמֹן והמלכת יאשיהו

שָׁרְיו של אָמֹן קשרו נגדו קֶשֶׁר, מרדו בו והרגו אותו בביתו.

"עם הארץ, הנאמנים לבית דויד, הרגו את המורדים במלך אָמון,
והמליכו במקומו את יאשיהו בנו .

שאלות פרק כ"א'

1. האם מנשה עשה הטוב בעיני ה'?
2. מה אמרו הנביאים לעם?
3. באיזה חטא מוסרי חטא מנשה?
4. מי מל אחרי מנשה?
5. האם אמון עשה הטוב בעיני ה'?
6. מי הרג את המלך אמון?
7. מי המליך את יאשיהו למלך?

פרק כ"ב

פסוקים 2-1: פתיחה לימי יאשיהו

יאשיהו היה בן שמונה כאשר הומלך. הוא מלך בירושלים 31 שנה .
יאשיהו עשה הישר בעיני ה', והלך בדרכו הטובה של דוד .

פסוקים 7-3: יאשיהו מארגן שיפוץ במקדש

בשנה ה-18 למלכותו, החליט המלך יאשיהו לשפץ את בית המקדש. הוא
אסף כסף מעם ונתן אותו לידי העובדים כדי שישפצו.

פסוקים 11-8: במהלך השיפוץ נמצא ספר תורה

בעיצומו של בדיק בית המקדש נמצא ספר תורה שאבד עוד מימי מנשה.
שנתברר למלך יאשיהו כי אין מקיימים את הכתוב בספר זה, שלח
משלחת אל חולדה הנביאה, וזו נבאה כי פורענות תבוא על העם בעקבות
חטאי האלילות.

שאלות פרק כ"ב'

1. האם יאשיהו עשה הטוב בעיני ה'?
2. מה החליט יאשיהו לעשות?
3. מה נמצא בזמן ששיפצו את בית המקדש?
4. מה היה כתוב בספר?
5. מה ניבאה חולדה הנביאה?

פרק כ"ג

פסוקים 1-3: יאשיהו מכנס את כל העם וכורת ברית

יאשיהו אוסף את כל העם, מקריא להם את הספר החדש שנמצא והעם מקבל את דברי ספר הבית, העם חוזר לעבודת ה'.
העם כולו נכח בברית, והסכים לקיים אותה .

פסוקים 24-27: סיכום למעשי יאשיהו

יאשיהו שב אל ה' בכל לבבו ובכל נפשו וקיים את כל הכתוב בתורת משה, וגם אחריו לא קם מלך כמוהו .
אבל ה' לא שב מן הכעס הגדול שכעס על יהודה, ולא שכח את כל המעשים המכעיסים אשר עשה מנשה .
ה' אמר : גם את יהודה אגרש, כמו שהגליתי את ישראל, ואפילו את העיר הזאת אשר בחרתי, את ירושלים, ואת הבית אשר אמרתי יהיה שמי שם, גם אותו אשמיד .

שאלות פרק כ"ג'

1. איזה ברית כורת העם עם ה'?
2. למה רוצה ה' לגרש את אנשי יהודה ממולדתם?

פרק כ"ד

פסוקים 1-7: מלכות יהויקים

בימי יהויקים עלה, מלך בבל, על ארץ יהודה וכבש אותה. במשך שלוש שנים היה יהויקים עבדו של המלך – מלך נכנע המשלם מס. לאחר תקופה זו מרד יהויקים במלך בבל. ה' שלח נגד יהויקים המורד גדודי צבא מבבל, מארס, ממואב ומעמון כדי להחריב את יהודה. ה' עשה זאת בגלל חטאי המלך מנשה. מנשה לא רק עבד אלילים, כי אם גם הרג אנשים חפים מפשע עד שירושלים התמלאה בדם. ה' לא רצה לסלוח על פשעים נוראים אלה. יהויקים מת ונקבר ובמקומו מלך יהויכין בנו.

פסוקים 8-17: מלכות יהויכין

יהויכין היה בן 18 כאשר הומלך ומלך בירושלים למשך שלושה חודשים בלבד. הוא עשה הרע בעיני ה' כמו שעשה אביו. מלך בבל בעצמו בא לירושלים בזמן שצבאו צר עליה. יהויכין מלך יהודה יצא אל מלך בבל ונכנע לו. מלך בבל הוציא מירושלים את כל האוצרות שהיו בבית ה' ואת כל האוצרות שהיו בבית המלך. מלך בבל הוציא לגלות את כל גדולי ירושלים, את כל השרים ואת כל גיבורי החיל. בארץ נשארו רק העניים. מלך בבל המליך במקום יהויכין את דודו מתניה ושינה את שמו לצדקיהו.

פסוקים 18-20: צדקיהו מורד בבל

צדקיהו היה בן 21 שנה כשהומלך למלך, והוא מלך 11 שנה בירושלים. צדקיהו עשה הרע בעיני ה' ככל הדברים הרעים שעשה יהויקים. הדבר גרם לכעס גדול של ה' על ירושלים עד אשר השליך את כל יהודה מעל פניו. צדקיהו מרד במלך בבל.

מלך בבל עלה על ירושלים ושם מצור על העיר - כלומר, הקיף אותה מכל צדדיה. לא הייתה אפשרות לצאת ממנה. הרעב התחזק בעיר, ולא היה אוכל אפילו לעם הארץ - כלומר, לנכבדי העיר. חומת העיר נבקעה, והבבלים יכלו להיכנס. בתגובה להבקעת החומה, ברחו כל אנשי הצבא בלילה. צבא בבל רדף אחרי המלך הבורח והשיגו אותו ליד יריחו, וכל צבאו התפזר וברח. הבבלים תפסו את המלך והביאו אותו אל מלך בבל שערך לו משפט על בגידתו. את בניו של צדקיהו הרגו לנגד עיניו, עיוורו את עיניו, אסרו אותו באזיקים של נחושת והביאו אותו לבבל.

שאלות פרק כ"ד'

1. מה קרה בימי מלכות יהויקים?
2. מה ה' שלח נגד יהויקים?
3. מי הומלך למלך אחרי יהויקים?
4. האם יהויכין עשה הטוב בעיני ה'?
5. איזה עונש קיבל יהויכין על כך שלא עשה הטוב בעיני ה'?
6. את מי המליך מלך בבל במקום יהויכין?
7. האם צדקיהו עשה הטוב בעיני ה'?
8. איזה עונש קיבל צדקיהו על כך שלא עשה הטוב בעיני ה'?
9. מה קרה במשפט שערך מלך בבל לצדקיהו?

פרק כ"ה

פסוקים 8-17: הבבלים מחריבים את המקדש ובוזזים את כליו

נבוזראדן רב הטבחים, שר נאמן למלך בבל מגיע לירושלים. נבוזראדן שרף את בית ה' ואת בית המלך ואת כל בתי ירושלים החריב. את חומת ירושלים שברו. את התושבים שנשארו בירושלים הגלה נבוזראדן. מן העניים השאיר נבוזראדן, אנשים שיעבדו בכרמים ובעבודת השדה. את הנחושת, את כל הכלים ואת הזהב והכסף שהיו בבית ה' לקחו הבבלים.

פסוקים 22-24: גדליה ממונה למנהיג על מי שנשאר ביהודה

גדליהו בן אחיקם בן שפן. מונה להיות אחראי על האנשים שנשארו בירושלים. שרי הצבא שברחו למדבר עם חיילים שמעו, כי מלך בבל הפקיד את גדליהו ובאו אל גדליהו למקום מושבו. גדליהו נשבע להם ולאנשיהם ואמר להם: אל תפחדו שיפגעו בכם עבדי הבבלים, שבו בארץ אבל היו נאמנים למלך בבל וייטב לכם.

פסוקים 25-26: ישמעאל רוצח את גדליה

בחודש השביעי, בא ישמעאל בן נתניה בן אלישמע, שהיה ממשפחת דוד, והביא איתו עשרה חיילים נאמנים לו, הם היכו והמיתו את גדליה בן אחיקם ואת היהודים אשר היו אתו במצפה. כל העם שנשאר, מקטן ועד גדול, וכל שרי החיילים שהצטרפו אליהם, ברחו למצרים מפני שפחדו מנקמתם של הבבלים.

פסוקים 27-30: מלך בבל משחרר את יהויכין מהכלא

שלושים ושבע שנים אחרי שגלה יהויכין לבבל, סלח לו המלך הבבלי החדש, והוציא אותו מבית הכלא. הוא נתן לו זכויות ונתן לו מעמד עליון בין המלכים השבויים שהיו אתו בבבל.

הוא החליף את בגדי הכלא של יהויכין בבגדי אדם חופשי, ונתן לו לאכול
על שולחן המלך כל ימי חייו .
ומזון ניתן לו מאת המלך בכל יום ויום כל ימי חייו.

שאלות פרק כ"ה'

1. מה עשה שר הטבחים של מלך בבל בירושלים?
2. את מי הפקיד מלך בבל להיות אחראי על האנשים שנשארו
בירושלים?
3. מי הרג את גדליה בן אחיקם?
4. כמה שנים אחרי שהגלו את יהויכין לבבל סולח לו מלך בבל
ומשחרר אותו?